

Sygn. akt I ACa 570/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2013r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Jolanta Grzegorzcyk (spr.)</i>
Sędziowie:	<i>SSA Wincenty Ślawski</i> <i>SSA Joanna Walentkiewicz – Witkowska</i>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. E.**

przeciwko **Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa oraz Wojewodę (...)**

o odszkodowanie

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 5 marca 2013r. sygn. akt II C 1124/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz P. E. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 570/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 marca 2013r. w sprawie z powództwa P. E. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa i Wojewodę (...) zastępowanych przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa o zasądzenie od pozwanego kwoty 3.773.000 złotych tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną na skutek wydania z naruszeniem prawa dwóch decyzji Urzędu Wojewódzkiego w Ł., szczegółowo opisanych w pozwie i uzasadnieniu przedmiotowego wyroku Sądu Okręgowego, które to decyzje dotyczyły dwóch nieruchomości

położonych w Ł. przy ulicy (...), Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz powoda P. E. kwotę 366.744 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 31 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części oraz orzekł o kosztach procesu.

(wyrok k. 613-614).

Wyrok ten w części zasądzonej odsetki ustawowe od uwzględnionego roszczenia za okres od 31 sierpnia 2012r. do dnia wydania wyroku, tj. do dnia 5 marca 2013r. zaskarżyła apelacją strona pozwana.

Przedmiotowa sprawa była po raz drugi przedmiotem rozpoznania przez Sąd Okręgowy a następnie po raz trzeci przez Sąd Apelacyjny, po uchyleniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 9 listopada 2011r., następnie Sąd Apelacyjny uchylił pierwotnie wydany wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 5 marca 2010 i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania, który po ponownym rozpoznaniu sprawy wydał przedmiotowy wyrok, które to orzeczenie w części odnoszącej się do odsetek za wskazany wyżej okres – zostało zaskarżone niniejszą apelacją.

Zasadzając odszkodowanie na rzecz powoda wyrokiem z dnia 5 marca 2013r., Sąd Okręgowy wskazał art. 481 k.c. jako podstawę orzeczenia o odsetkach należnych powodowi od zasądzonej kwoty roszczenia głównego. Przypomniawszy, że roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym (a niekwestionowane jest, że z tego rodzaju odpowiedzialnością strony pozwanej mamy do czynienia w niniejszej sprawie), stają się wymagalne dopiero po wezwaniu dłużnika do spełnienia świadczenia (wyrok SN z dnia 9 marca 1973 r., I CR 55/73, niepubl.). Z kolei dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, jeżeli nie spełnia tego świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne, a gdy termin nie jest oznaczony, jeżeli nie spełnia go niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela (art. 476 k.c.). W przedmiotowej sprawie za wezwaniem do zapłaty kwoty objętej roszczeniem głównym Sąd Okręgowy uznał pismo procesowe powoda z dnia 28 sierpnia 2012r. Sąd Okręgowy jednocześnie zauważył, że powodowie, w tym poprzedniczka prawna obecnego powoda, w dacie wniesienia pozwu nie wskazali dokładnych kwot, jakich dochodzili od pozwanego - każdy na swoją rzecz, jak również nie wskazali sposobu ich zasądzenia, a mianowicie nie sprecyzowali czy dochodzili ich solidarnie, czy też in solidum, bądź też w częściach równych. Nie można zatem, zdaniem Sądu Okręgowego, ustalić, że bieg odsetek ustawowych w tej sprawie rozpoczął się od daty wniesienia pozwu, jako że wówczas nawet nie było doprecyzowane żądanie P. E., ani jego poprzedników prawnych. Sąd Okręgowy przyjął, że o wysokości żądania powoda, pozwany w istocie rzeczy dowiedział się w toku procesu z treści pisma procesowego z dnia 28 sierpnia 2012 r., wcześniej natomiast nawet trudno twierdzić, że pozwany był w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia, skoro nie znał dokładnego żądania powoda, ani dokładnego żądania jego poprzednika prawnego. Sąd podkreślił, że nie można mylić wymagalności roszczenia z opóźnieniem w jego spełnieniu. Zaznaczył, że strona powodowa zgłosiła żądanie odsetek ustawowych dopiero pismem procesowym z dnia 28 sierpnia 2012r., o którym z całą pewnością strona pozwana dowiedziała się w dniu 30 sierpnia 2012 r., skoro w tej dacie udzielała odpowiedzi na to pismo powoda. Sąd Okręgowy uznał, że odsetki należy zasądzić od dnia następnego po wezwaniu dłużnika do spełnienia świadczenia, tym bardziej, że w ocenie Sądu I instancji, roszczenie w wysokości zasądzonej wyrokiem, w dacie wezwania było w pełni wymagalne. Sąd Okręgowy zatem przyjął, że bieg odsetek ustawowych powinien nastąpić od dnia 31 sierpnia 2012r., tj. od dnia następnego po otrzymaniu wezwania do zapłaty należności przez pozwanego. Sąd I instancji dodatkowo podkreślił, że pozwany miał dość długi okres czasu, by samodzielnie oszacować szkodę powoda i zaproponować powodowi odpowiednią kwotę z tytułu odszkodowania do wypłaty.

Ze stanowiskiem Sądu Okręgowego nie zgodziła się strona pozwana, która wniosła apelację i zaskarżyła wyrok w części w zakresie pkt 1, tj. w zakresie, w jakim Sąd zasądził od pozwanego Skarbu Państwa odsetki ustawowe od dnia 31 sierpnia 2012r. do dnia wydania wyroku, zarzucając temu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 363 § 2 k.c. oraz art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. przez ustalenie odszkodowania według cen z daty orzekania, a jednocześnie zasądzenie odsetek od tak ustalonego odszkodowania począwszy od daty wcześniejszej niż data ustalenia odszkodowania.

Wobec treści tego zarzutu strona apelująca wniosła o:

1) zmianę wyroku w zaskarżonej części, tj. w punkcie 1, w jakiej Sąd zasądził od pozwanego Skarbu Państwa odsetki ustawowe od dnia 31 sierpnia 2012r. tj. od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanemu odpisu pisma procesowego powoda z dnia 28 sierpnia 2012r. i oddalenie powództwa w tym zakresie;

2) zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, stosownie do brzmienia art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 169, poz. 1417, Nr 264, poz. 2205 oraz z 2009r. Nr 79, poz. 660).

W uzasadnieniu apelacji strona apelująca szeroko uzasadniła zarzut apelacyjny.

(apelacja k. 651-655)

Pełnomocnik powoda złożył odpowiedź na apelację, wnosząc o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu przedstawił swe polemiczne stanowisko w stosunku do zarzutu apelacyjnego.

(odpowiedź na apelację k. 663-668)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut obrazy prawa materialnego podniesiony przez stronę skarżącą w apelacji jest nietrafny z następujących przyczyn.

W realiach przedmiotowej sprawy zasądzając odsetki od należnej powodowi kwoty odszkodowania, wbrew wywiadowi i zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy nie zastosował w tej samej sprawie jednocześnie dwóch odrębnych mechanizmów waloryzacyjnych i nie naruszył tym samym art. 363 §2 k.c. i art. 455 k.c. Należy także zauważyć, że strona pozwana na poparcie sformułowanych przez siebie zarzutów zacytowała w swej apelacji orzeczenia wydane przez Sąd Najwyższy w okresie innych realiów gospodarczych niż obecnie występujące w gospodarce naszego kraju. Orzeczenia, na które powołuje się strona skarżąca pochodzą z okresu, gdy najistotniejszą funkcją odsetek była funkcja waloryzacyjna.

Natomiast obecnie, jak podkreślają w swych orzeczeniach zarówno sądy powszechne i Sąd Najwyższy - funkcja odszkodowawcza odsetek przeważa nad ich funkcją waloryzacyjną. W tej sytuacji zasądzenie odsetek od daty wyrokowania prowadzi w istocie do ich umorzenia za okres sprzed daty wyroku i stanowi nieuzasadnione uprzywilejowanie dłużnika, skłaniając go niekiedy do jak najdłuższego zwlekania z zapłatą należnego od niego świadczenia pieniężnego, w oczekiwaniu na orzeczenia sądu znoszące obowiązek zapłaty odsetek za wcześniejszy okres.

Odsetki od odszkodowania pieniężnego należą się od dnia, w którym odszkodowanie to powinno być zapłacone. W wypadku roszczeń odszkodowawczych, które mają charakter bezterminowy, stan opóźnienia w spełnieniu świadczenia powstaje po wezwaniu dłużnika do świadczenia (art. 455 k.c.). Znaczenie takiego wezwania polega na tym, że z jego chwilą na dłużniku zaczyna ciążyć obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia i że nie spełniając go, dłużnik popada w opóźnienie, a to w konsekwencji uprawnia wierzyciela do żądania odsetek za czas opóźnienia (art. 481 § 1 k.c.).

Nadto należy podkreślić, że dłużnik popada w opóźnienie, jeśli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie, w którym stało się ono wymagalne, także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia.

W przedmiotowej sprawie między skonkretyzowanym wezwaniem strony pozwanej do zapłaty odszkodowania na rzecz powoda wraz z odsetkami (pismo z dnia 28 sierpnia 2012r., które zostało doręczone stronie pozwanej w dniu 30 sierpnia 2012r.) a wydaniem opinii przez biegłego, w której wyliczył wartość przedmiotowych nieruchomości (12 października 2012r.) i wreszcie – wydaniem wyroku przez Sąd I instancji – 5 marca 2013 r., ze względu na krótki czas między wydaniem opinii a wyrokowaniem przez Sąd Okręgowy, nie można mówić, o istotnej różnicy

cen nieruchomości będących przedmiotem oceny Sądu, i strona apelująca nie wykazała, że między datą wezwania pozwanego do zapłaty odszkodowania a datą ustalenia wysokości szkody wartość tych nieruchomości istotnie wzrosła, co więcej – strona pozwana nie sformułowała nawet takiego stwierdzenia. Na marginesie należy zauważyć, że powód w odpowiedzi na apelację podniósł, że w obrocie nieruchomościami w tym okresie nastąpił istotny spadek cen nieruchomości, a tego twierdzenia strona apelująca nawet nie zakwestionowała. Już chociażby z wyżej przedstawionych przyczyn nietrafne są zarzuty strony apelującej, bowiem istnieją podstawy do przyjęcia, że wartość przedmiotowych nieruchomości nie zmieniła się między szacunkiem dokonany przez biegłego a datą wyrokowania przez Sąd Okręgowy.

Prawidłowe rozstrzygnięcie o należnym odszkodowaniu i odsetkach wymaga ustalenia i rozważenia wszystkich wskazanych okoliczności, w tym w pierwszej kolejności daty wymagalności roszczenia (przy uwzględnieniu art. 455 k.c.), daty właściwej dla określenia wysokości odszkodowania (przy uwzględnieniu art. 363 § 2 k.c.) oraz daty, od której wierzycielowi należą się odsetki przy uwzględnieniu zasady wynikającej z art. 481 § 1 k.c. (tak również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 października 2003 r., II CK 146/02, LEX nr 82271). W okolicznościach niniejszej sprawy pozwany został wezwany przez powoda do spełnienia roszczenia już 30 października 2012 r. Powód wykazał także, że jego roszczenie było zasadne w wysokości zasądzonej skarżonym wyrokiem. Sąd Okręgowy uznał za miarodajny dla ustalenia odszkodowania szacunek wynikający z opinii biegłego z dnia 29 czerwca 2012 r., który wyliczył wartość spornych nieruchomości według cen z daty sporządzenia ekspertyzy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny w realiach niniejszej sprawy ocenił, że trafne jest stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu skarżonego wyroku także co do ustalenia początkowej daty biegu odsetek od zasądzonej kwoty od dnia następnego po doręczeniu stronie pozwanej wezwania do zapłaty dochodzonej kwoty wraz z ustawowymi odsetkami, gdyż pozwany już od tej daty opóźniał się ze spełnieniem świadczenia.

Wobec powyższego, na podstawie art. 385 kpc, Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach procesu za drugą instancję Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 - 3 w zw. z art. 108 § 1 kpc i art. 391 § 1 kpc oraz § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 7 oraz § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) i zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.800 złotych, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.